

מדינת ישראל
משרד החינוך
מינהל תקשוב, מדע וטכנולוגיה

חירום בזמן אמת

נהלים והנחיות להתנהלות ולמידה מרחוק בחירום

מעודכן לספטמבר 2021

חסיבת תקשוב
וטכנולוגיות בחינוך

תוכן עניינים

3	הקדמה
3	סדר פעולות בהכרזת מצב אמת
4	אגפי המטה
4	אגף הביטחון, הבטיחות והחירום במשרד החינוך
4	מנהל מדע וטכנולוגיה - חטיבת תקשוב וטכנולוגיה בחינוך
4	המנהל הפדגוגי
5	המזכירות הפדגוגית
5	מחוזות
5	מנהל מחוז :
5	מפקחים כוללים :
5	מפקח / ממונה תקשוב מחוזי :
6	אנשי קשר :
7	בתי ספר
7	מנהל בית הספר
7	רכז ביטחון, בטיחות ושעת חירום בית ספרי
8	רכז התקשוב בבית הספר
8	יועץ בית הספר
9	מחנך הכיתה

הקדמה

כמענה לשעת חירום ובמצבים בהם שגרת ורצף הלמידה נקטע, משרד החינוך גיבש נהלים וסדרת פעולות שיש לפעול על פיהם לכל אורך השנה הן בשגרה ובדגש בשעת חירום.

מצב חירום מוגדר כמצב, שבו תוגבל ו/או תופסק הפעילות הלימודית הסדירה במוסדות החינוך לתקופת זמן שיכולה להימשך ממספר ימים עד מספר שבועות, לרבות בימי חופשה.

במצב חירום יש להישמע להנחיות מטה משרד החינוך, פיקוד העורף וגורמי הביטחון המוסמכים כפי שיפורסם באמצעי התקשורת **ובאתר "לומדים בביטחון" של משרד החינוך**.

בעת הכרזה על מצב חירום יש לבצע את הפעולות הבאות באופן מידי:

1. הפעלת צל"ח בית ספרי
2. הפעלת שגרת למידה בחירום המשלבת דיגיטלי באמצעות הכלים, תכנים והסביבה המקוונת המשמשת את בית הספר בדרכי ההוראה, למידה והערכה בשגרה.

סדר פעולות בהכרזת מצב אמת

1. מעקב וביצוע הנחיות פיקוד העורף ואגף ביטחון לשעת חירום לאחר הכרזת "שעת חירום" על ידי הגורמים הרשמיים.
2. העברת הודעה לצוות בית הספר, להורים ולתלמידים על הכרזת "שעת חירום".
3. הפעלת שגרת למידה בחירום.

יום ראשון למצב חירום:

- שמירה על קשר ומתן תמיכה ומענה רגשי לתלמידים ומשפחותיהם.
- בדיקת נוכחות ומיקומם של התלמידים.
- דיווח למנהל המחוז.

יום שני למצב חירום:

- שמירה על קשר ומתן תמיכה ומענה רגשי לתלמידים ומשפחותיהם.
- בדיקת נוכחות ומיקומם של התלמידים.
- דיווח למנהל המחוז.
- קיום מסגרת חברתית-חינוכית תומכת.
- הפניה לפעילויות הפגה ומשימות לימודיות בפורטל / סביבת ענן בית ספרית.

יום שלישי למצב חירום ועד סיום מצב חירום:

- שמירה על קשר ובדיקת נוכחות ומיקום התלמידים בכל יום ודיווח למנהל המחוז.
- בניית מערכת לימודים משולבת הכוללת הפניית התלמידים למערכת למידה מרחוק בחירום כיתתית ובית ספרית.
- הפעלת למידה מרחוק באמצעות:
 - **מפגשים מקוונים סינכרוניים**, באמצעות כלים ליצירת חדרים וירטואליים כדוגמת: ZOOM, Google Meet, Microsoft Teams, WebEx ועוד.
 - כלים א-סינכרוניים: הקצאת פעילויות ומשימות לתלמידים בסביבות דיגיטליות שונות (דוגמת: Moodle, Google Classroom, Microsoft 365 ועוד).
 - **בעזרת שימוש בכלים דיגיטליים** (דוגמת: לוח שיתופי, מצגות שיתופיות, פודקאסט, יוטיוב וכדומה) והקצאת משימות מספקי התוכן שמשרד החינוך הקצה תקציב לבתי הספר.

חשוב מאוד: יש לבדוק נוכחות תלמידים במשך כל תקופת החירום ולדווח למטה המחוז במערכת פורטל מוסדות חינוך.

אגפי המטה

אגף הביטחון, הבטיחות והחירום במשרד החינוך

אגף הביטחון אחראי על מתן הנחיות מקצועיות להכנת מערכת החינוך לשעת חירום במטה, במחוזות ובמוסדות החינוך בשיתוף והנחיית פיקוד העורף ומטה רח"ל במשרד הביטחון.

בעת הכרזה על מצב חירום אגף הביטחון אחראי על :

- פתיחת ואיוש **חדר מצב** בצוות מטה לשע"ח ובעלי תפקידים נוספים לפי הצורך.
- הפעלת נהלי והנחיות החירום והעברת המידע למחוזות ולכלל הפורטלים ברמה המחוזית וברמה הארצית.

אריה מור- [סמנכ"ל ומנהל אגף בכיר חירום, בטחון, שעת חירום ובטיחות](#)

שאלתיאל רם - [מנהל אגף בכיר ביטחון, שעת חירום ובטיחות](#)

מנהל מדע וטכנולוגיה - חטיבת תקשוב וטכנולוגיה בחינוך

חטיבת תקשוב וטכנולוגיה בחינוך, במינהל מדע וטכנולוגיה, מובילה את התפישה הטכנו-פדגוגית לשילוב בין חינוך וטכנולוגיה ומפעילה את תכנית התקשוב בבתי הספר. תכנית שמטרתה קידום פדגוגיה חדשנית בבתי הספר על ידי עידוד המורים לשילוב מושכל של עולמות תוכן, ספרים כלים וסביבות דיגיטליים בתהליכי הוראה למידה והערכה והשבחת תהליכים פדגוגיים וחינוכיים.

במצב חירום החטיבה אחראית על הפעלת למידה מרחוק, פרסום הנחיות ללמידה מרחוק בחירום והודעות חדר מצב ארצי, עדכון הפורטלים בשימוש משרד החינוך במידע רלוונטי ועדכני והפעלת מערכת שידורים לאומית.

ליווי והדרכה בהפעלת [מרחבי למידה דיגיטליים](#), הנגשת [דגמים ודרכי פעולה](#) ליישום בכיתה, תכנים וחומרים ללמידה מרחוק [במפגשים סינכרוניים](#) (באמצעות WebEx, Google meet, zoom ועוד), [וא-סינכרוני](#) באמצעות הקצאת פעילויות ומשימות לתלמידים בסביבות דיגיטליות שונות (דוגמת : Moodle, Google Classroom, Microsoft 365 ועוד) ובשימוש בכלים דיגיטליים (דוגמת : לוח שיתופי, מצגות שיתופיות, פודקאסט, יוטיוב וכדומה).

קובי רפאלי - [מנהל חטיבת תקשוב וטכנולוגיה בחינוך](#)

המנהל הפדגוגי

המינהל הפדגוגי על אגפיו השונים אחראי בשעת חירום על ניהול כל המערך הפדגוגי של מוסדות החינוך בישראל בשכבות הגיל השונות :

- [אגף שפ"י](#) - עם הכרזת הממשלה על מצב חירום, מופעל אגף שפ"י תחת הרשות העליונה לחינוך, כמטה חירום המיינץ למנכ"ל/ית המשרד ולרשות העליונה לחינוך, בתהליך קבלת ההחלטות לפעולות המשרד ומשימותיו, בתחום השמירה על בריאות הנפש ורווחת ילדי ישראל משך כל תקופת החירום ולקראת השיבה לשגרה.
- [אגפי הגיל](#) - שלושת אגפי הגיל במינהל הפדגוגי (קדם יסודי, יסודי ועל יסודי) מהווים יחידת מטה הממונה על הניהול הפדגוגי של מערכת החינוך בשגרה ובחירום. בשעת חירום אגפי הגיל אחראים על המשך הלמידה, העברת הנחיות והפעלת למידה בחירום בשלבי הגיל השונים.

יוכי סימן טוב - [מנהלת תחום חירום שפ"י](#)

המזכירות הפדגוגית

בעת שגרה המזכירות הפדגוגית אחראית על עיצוב המדיניות החינוכית פדגוגית של משרד החינוך, בשעת חירום מנהלי תחומי דעת (מפמ"רים) אחראים על:

1. עדכון המידע באתר ללמידה מרחוק של משרד החינוך הנוגע לתחום הדעת שבאחריותם.
2. הנחיית מדריכי תחום הדעת להפעלת פעילויות ללמידה מרחוק עבור התלמידים בהתאם לשכבות הגיל השונות.
3. הפעלת "צו 8 חינוכי", שיעורים מקוונים רבי משתתפים, בתחום הדעת שבאחריותם.

רחל ישראלי - [מנהלת תחום למידה מרחוק בחירום](#)

מחוזות

מנהל מחוז : הפעלת חדר מצב מחוזי למעקב אחרי פעילות בתי הספר במחוזו ומתן מענה בעזרת צוות חירום לבעיות העולות מהשטח.

מפקחים כוללים : במצב חירום תפקיד מפקח בית הספר הוא להעביר לבתי הספר נתונים והנחיות שהתקבלו מהמפקח המחוזי, לעזור בפתרון בעיות של בתי הספר מול המפקח המחוזי.

מפקח / ממונה תקשוב מחוזי :

- בשגרה מפקח/ממונה התקשוב במחוז אחראי על הפעלת תכנית התקשוב בבתי הספר והערכות בשגרה לשעת חירום.
- **במצב חירום מפקח/ממונה התקשוב מתכלל את נושא הלמידה מרחוק ומהווה איש הקשר בין מטה חטיבת ההטמעה לבין המחוז, הרשויות ובתי הספר בדגש על רכזי התקשוב הבית ספריים.**
- בעזרת מדריכי התקשוב האזוריים המפקח מלווה את בתי הספר ורכזי התקשוב בהפעלת למידה מרחוק ומתן פתרונות ומענים לאתגרים העולים מהשטח ועיבוי המשאבים העומדים לרשות התלמידים ומוריהם. פיתוח יחידות הדרכה בנושא אוריינות דיגיטלית לאורך ימי הלמידה מרחוק בדגש על עבודה בסביבת ענן ואבטחת מידע.

אנשי קשר :

מחוז	שם מפקח / ממונה תקשוב	מייל	שם רפרנט/ית	מייל רפרנט/ית
צפון	משה חיימוביץ'	moshech@education.gov.il	עינת לייקין	eynatle@education.gov.il
מרכז	אורית טאטי	oritta@education.gov.il	רוית דולב	ravit@educ.org.il
התיישבותי	רונית בליסקו נאווי	ronitbn@education.gov.il	סימה הנדריקסון	simmah@hityash.org
תל אביב	יעל ירון	yaelya2@education.gov.il	ליאור סיבוני	likobb@gmail.com
חיפה	רחלי דיאמנט	racheldi@education.gov.il	מיכאל אברמוב	michael@edu_haifa.org.il
ירושלים	ענת סגל	anatse2@education.gov.il	תמר הר שושנים	tammarharsho@gmail.com
מנח"י	אתי רוזן	esterro@education.gov.il	נועה מזרחי	gidnoa@gmail.com
דרום	שני ברזי	shaniba@education.gov.il	מירי אוריאלי	miriur@education.gov.il
חרדי	נעמי שי		רותי פרץ	ruthype@education.gov.il
		neomisy@education.gov.il	אסתי גולן	estigolan.kb@gmail.com
מגזר דרוזי	אכרם איברהים	ibrahimak@education.gov.il		
מגזר ערבי	סאטי חלאילה	satykh@education.gov.il		
גני ילדים	ענת סלע	anatse@education.gov.il	אינה פלוטוב	innapl@education.gov.il

בתי ספר

מנהל בית הספר

במצב חירום, באחריות המנהל לדאוג כי המערכת המוסדית תפעל באופן סדיר. לקיים את הנחיות משרד החינוך, לדאוג לרווחת התלמידים ולהפעיל שגרת למידה מרחוק גם כאשר הלימודים אינם מתקיימים בכיתה או בבית הספר.

בעת הכרזת מצב חירום על המנהל לדאוג לקיום הפעולות הבאות בעזרת צוות בעלי התפקידים בבית הספר:

- **הפעלת צל"ח** בית ספרי ומתן מענה לצרכים השונים במערכת החינוך באמצעות הסביבה המקוונת במצב חירום שבו נמנע מהלומדים להגיע לבית הספר.
- מעקב והתעדכנות בהודעות משרד החינוך המפורסמות בפורטל הבית ספרי "שער למנהל".
- הפעלת מרחב מקוון בית ספרי (סביבת ענן/ פורטל)
- העברת הנחיות ונהלים לתלמידים לפעולות הנדרשות לקיום למידה מרחוק בשעת חירום, באמצעות הפורטל הבית ספרי ו/או סביבות ענן.
- הפעלת פורומים לתמיכה וייעוץ שיתופי על ידי הצוות החינוכי והיועץ הבית ספרי.
- עדכון הצוות החינוכי ושמירה על ערוצי תקשורת בין המוסד החינוכי לבין התלמידים והוריהם.
- **הפעלת ספריית ההשאלה הבית ספרית** - מיפוי נגישות כלל תלמידי בית הספר לאמצעי קצה ותקשורת אינטרנט, מתן מענה לתלמידים באמצעות ציוד ספריית ההשאלה הבית ספרית.
- עידוד הצוות החינוכי לקיום הפעולות חברתיות ושמירה על קשר רציף עם תלמידיו באמצעות פורטל/סביבת ענן בית ספרית, כתחליף למסגרות החברתיות הקיימות בזמן שגרה.
- בניית מערכת שעות ללמידה מרחוק ומעקב אחר פעילות למידה מרחוק רציפה של הצוות החינוכי עם התלמידים.
- מעקב אחר תפקודם של בעלי התפקידים בבית הספר: רכז תקשוב, מנהל פורטל בית הספר, היועץ, המחנכים והמורים לשם קבלת תמונת מצב בית ספרית בעת חירום ומתן מענה בהתאם

רכז ביטחון, בטיחות ושעת חירום בית ספרי

- סיוע למנהל בית הספר לממש את אחריותו ואת סמכויותיו להוציא לפועל את הנחיות הביטחון, הבטיחות וההיערכות לחירום בין כותלי בית הספר ובפעילות חוץ-בית-ספרית.
- הנחיית הרכזים והאחראים על כל הפעילויות המתבצעות בבית הספר, לרבות בהפסקות, באירועים, בטיולים
- ובפעילות חוץ-בית-ספרית בנושאי ביטחון, בטיחות והיערכות לחירום.

רכז התקשוב בבית הספר

- ניהול הלמידה מרחוק, הדרכת מורים , תמיכה בתלמידים.
- הפעלת האתר/סביבת ענן בית ספרית ;
- פרסום הודעות על פי הנחיית מנהל בית הספר או מי מטעמו, העמדת משאבים נוספים (פורומים, מפגשים מקוונים וכיו"ב) לידי צוות בית הספר.
- עיבוי המשאבים הפדגוגיים העומדים לרשות צוות בית הספר ובכלל זה הפניה לאתרים, הוספת פעילויות הל"ה וכיו"ב.
- מתן מענים ופתרונות טכנולוגיים לאתגרי הלמידה מרחוק
- הדרכה על שימוש מושכל בתוכנות לניהול פדגוגי ותהליכי הערכה בסביבה מתוקשבת
- סיוע ותמיכה בבניית מערכת השעות ללמידה מרחוק כחלק ממתן המענים והפתרונות
- הפעלה או בניית אמנה בית ספרית להתנהלות מיטבית ומושכלת ללמידה מרחוק
- הדרכה לצוות המורים בנושא כלים דיגיטליים, סביבות ענן, פיתוח תוכן דיגיטלי ואבטחת מידע
- קבלת עדכונים והודעות באמצעות פורטל שער לבעלי תפקידים והעברתם לצוות החינוכי
- עדכון מפקח/ ממונה התקשוב הבית ספרי
- במקרים בהם נבצר מרכז התקשוב לעמוד לרשות המערכת – ימנה מנהל בית הספר ממלא מקום ויודיע על כך למפקח תקשוב/ ממונה תקשוב מחוזי במטה המחוזי.

יועץ בית הספר

- יועץ בית הספר מהווה דמות מרכזית בצוות הבית ספרי בשעת חירום. תפקידו לקיים מערך תמיכה רגשי, נפשי לתלמידי בית הספר ומתן תמיכה ויעוץ למורים הנתקלים בקשיים בקשר עם תלמידיהם בעת חירום. יועץ בית הספר יפעל על פי ההנחיות אגף שפ"י (שירות פסיכולוגי ייעוצי) במשרד החינוך.
- סיוע וליווי מחנכי הכיתות - מתן מענה בלוח הודעות כיתתי או כלי מקוון כיתתי אחר, על פי בקשת תלמידים בכתה.
 - מתן מענה אישי/קבוצתי לתלמידים - קיום קבוצה מקוונת ייעודית ("פורום סגור") באתר/סביבת ענן בית ספרית בו יוכלו התלמידים לפנות ישירות, ולקבל מענה באופן מקוון.
 - שמירה על קשר עם המחנכים, התלמידים וההורים - שמירה על קשר עם כל מחנכי הכתות וריכוז פרטי התקשרות עם כל התלמידים והורים.
 - שמירה על קשר עם גורמים חיצוניים - קשר שוטף עם אגף שפ"י וגורמי חוץ כדוגמת משרד הבריאות ומשרד הרווחה לפתרון בעיות נקודתיות.

מחנך הכיתה

מחנך הכיתה אחראי לניהול שגרת לימודים בחירום באמצעות מערכת ללמידה מרחוק הפועלת בפורטל/סביבת ענן הבית ספרית, שמירה על קשר רציף עם ההורים והתלמידים לצורך מעקב אחר התנהלות הלמידה ושימור הקשר בין התלמידים באמצעות הפעלות חברתיות.

- יצירת קשר יומי עם תלמידי הכיתה ומשפחותיהם לבדיקת נוכחות פיסית ומצב רגשי ודיווח למנהל.
- הפעלת התלמידים בפעילויות הפגה ולמידה שהוכנו מראש במרחב הכיתתי המקוון. במידת הצורך, פנייה לצוות מורי המקצוע להכנת פעילויות נוספות.
- במצב חירום מתמשך, תיאום והפעלת תכנית לימודים מובנית במקצועות הליבה בשילוב פעילויות הפגה שהוכנו מראש ובהתאם להנחיות המטה.
- נוכחות פעילה במהלך שעות היום במרחב הכיתתי במרחב הבית ספרי וכל רשת חברתית שיבחר ולשמור על קשר תדיר עם תלמידיו למשך כל תקופת החירום.
- שימוש במרחב הכיתתי המקוון כאמצעי תקשורת והוראה עם התלמידים. בנוסף ניתן להשתמש בתכנת מסרים מיידיים לעדכון התלמידים והוריהם להיכנס למרחב הכיתה ולהודעות חיוניות.
- ריכוז ותיאום הלמידה במרחב הכיתתי המקוון עם מנהל בית הספר, מורי המקצוע והיועץ החינוכי, מתוך שלל ההיצע של החומרים הדיגיטליים שמוצעים [במרחב הפדגוגי](#).